Број 7 У Новом Саду у среду 11. (24.) јануара 1912. Година XLVII

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131

Инв. бр. 79665

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА" ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази, се у кући, где је Милетићева штампарија главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Нови преговори.

Из Будимпеште стиже вест, да су јуче у саборским ходницима отпочели преговоре: Берзевици, Андраши и Апоњи. Тиче се, како да престане опструкција, управо како да се погоде у питању војених рефорама. Разуме се, да се при свему томе тиче и коже министра председника Куена.

У политичким круговима сматрају, да је овај почетак озбиљан, и да ће ускоро преговори отпочети у другој озбиљнијој форми. Споразум неће бити ни брз ни лак, али је данас продрло већ опште уверење, да је потпуно немогуће протурити у угарском сабору овакову војену реформу, какву је поднела данашња влада.

Најновији говор грофа Апоњија у угарском сабору био је с те стране веома јасан. Он је рекао владиној странци, да ће предложену војену реформу овај сабор спречити макар опструкцијом. И рекао је влади, нека не рачуна на то, да ће моћи променити саборски пословник. То нека и не покушава. А нека се не нада ни у нове изборе.

Кад овако говори најназаднији и најмирољубивији политичар из опозиције, онда је јасно, да опструкција неће малаксати.

Апоњи је тражио, да војска носи обележје — Угарске. Постоји Угарска, постоји општа војена обвеза, а нема ничега што би личило на угарску војску. То је стран организам у угарском телу, а ни једно тело не може да трпи стран организам. — Нека би било, — рекао је Апоњи, — да владар као главни заповедник војске, има права у питању језика у војсци, али би он и тада требао да се осврне на жеље Угарске. Апоњи је говорио и о томе, да је Угарска врло много трпила да јој се крње њена права. Али то све није било тачно узаконено. Данас хоће неправду да узаконе, и то је оно, што се не сме дозволити и што се мора спречити ма и опструкцијом.

Ко зна како мисле о овом питању у Бечу, тај ће признати, да је Апоњи јако затегао жице и тражи оно, што је најтеже добити. То Апоњи зна, па је он ипак говорио о могућности погодбе.

У истој седници угарског сабора говорио је и потпредседник Јустове странке Лајош Холо. Холо је додирнуо оно питање, што га је онако јако испупчио Апоњи, али само додирнуо. Он је понајвише говорио о томе, да ова војена реформа тражи од Угарске оно, што Угарска не може да даде.

Изнео је, да је Аустро Угарска дала 1911. године — по прорачуну — на војску и војене потребе 667 милијона круна. Но шта би било онда, када би се подигао број регрута од 56.578 на 93.187? Годишњи број регрута подигао би се са 36.611. То је са 67 од стотине. То би значило, да би се и војени трошкови подигли са 67 од сто, јер би за те регруте требало и оружје и исхрана и све друго. Но ако узмемо, да би се трошкови подигли не са 65 од сто, него макар само 30 од сто, и онда би се годишњи војени издатци повисили са преко 200 милијона. На тај начин би наши редовни војени издатци у будућности износили 887 милијона круна. Ми би онда имали веће војене терете од Немачке и Италије, које су много имућније од нас. Било би само две државе чији би војени трошкови били већи од наших, а то су Енглеска и Француска, али после те две државе дошли би одмах ми. Али како стоје те две државе кад их сравнимо са Угарском? Енглеска и Француска имају највећа удела у светској трговини и располажу огромним капиталом Француска имо толико нагомиланог новца, да се цео свет обраћа њој. А ми у Угарској немамо ни индустрије, само се таворимо и задужујемо. Ми дакле те повећане терете не би били кадри издржати.

Холо је износио, колико смо издали у новије доба на војену морнарицу, и колико је још прорачуњено да издамо. Али све то не помаже. Ми ћемо поред свега тога бити и остати најслабија поморска сила у реду великих сила. А нема смисла умножавати сухоземну војску. Угарска има данас $1^1/_2$ милијон потпуно извежбаних војника. Има преко пола мили она резервне замене, а исто толико војске народног устанка. То није ни у ком случају мало. Увек се позивају на Србију и Црну Гору. Црна Гора има само 36 хиљада увежбаних војника, Србија има 30 хиљада стајаће војске, и 256 хиљада изучене народне војске. И кад је реч о повишењу наше војске, увек указују прстом на Црну Гору и Србију, и њима нас застрашавају. О Србији и Црној Гори могло би бити речи, да за њиховим леђима стоје велике силе, као Русија, Енглеска Турска, Италија. Но кад би наступила таква политичка констелација, онда ни повишени број регрута не би нам био довољан.

Холо је са сваке стране доказивао, да немају смисла оволики војни издатци, који нас могу упропастити. Али је на крају свога говора поново изнео ону велику мисао Јустове странке: опште тајно гласање. Говорио је, да држављани имају и друга права, а не само да плаћају порезу, и изрекао на крају ово: *Морам изјавити, да је наше непоколебиво и непромењиво уверење, да до војене реформе можемо доћи само путем општег права гласања.*

На почетку новог погађања између владе и опозиције, опозиција је изнела велике захтеве, из којих се види, да та погодба неће бити лака. Али је уједно испупчила велику одлучност, која доказује да неће лако попустити. А као што је згодно изнео Апоњи влада нема друга пута него да преговара,

И опет „Србобрану".

„Србобран" и даље забада, и ми се не би ни осврнали на то, да нас не изазивадрским лажима, којима пљује по свом бичају истини у лице. Он вели, да не зна, а је проф. Јаковљевић члан самосталне странке, те зато не поступа против њега, што је двапута гласао за Секулића. Шта више, каже за њега „неки професор". Рече и не поцрвени! Или се можда не сећа? Хајде да га ми подсетимо! Нека отвори 195. бр. „Србобрана" из г. 1910., па нека прочита своје рођене речи у чланку: „Још о избору у Карловцима". Он вели: „Већ смо јавили, каквом су смицалицом и преваром послужили се радикали приликом избора посланика за српски народни црквени сабор. Том смо приликом одмах о-

ПОДЛИСТАК.

Милостиња.

— Превод с немачког. —

— Драга моја госпођице, веома ми је жао, али за сада нема ниједнога празнога места. Стрпите се за неколико дана и онда јавите.

И погнуте главе изађе из радње Ружа Мерика. Колико је пута ових неколико недеља добивала исти одговор — за њу те страшне речи — које су у њој убијале и — последњу наду! Сваким даном бивала је њена штедња мања и мања, те се приближавао дан, када ће у великој вароши остати без филира!... Сумрак се почео хватати. Лампе су бацале своју меланхоличну светлост. Она се журила кући — али наједанпут опази пред собом сенку.

— Госпођице!

Она уплашено погледа... Млад човек с оштрим цртама, које је урезала беда и брига, приђе јој и жалосно проговори:

— Госпођице не бојте се, — смилује ми се... Дарујте ми колико је могуће.... мало... мало, да купим комадић хлеба... Госпођице... госп... од јуче нисам ништа окусио!...

Она је тражила по џеповима...

— Радо... врло... радо... даћу вам.. али и ја сам — сирота...

— Због тога сам се на вас и обратио.. Цео дан покушавао сам да утолим глад — али... не дао вам Свевишњи, да то доживите. Ипак, нисам се усудио, да кога ословим, да замолим за милостињу... И тада — угледах вас, видех да се на вашем лицу огледа беда и брига и био сам уверен, да ћете ми помоћи...

— Јесте ли без службе?...

— Да је то, лако би било, барем би имао наде, да ћу је добити. Ја сам — студент медицине! Родитељи су ми у Русији умрли, а ја сам покушао да се прехраним давањем инструкција, па да свршим науке... Прошле недеље изгубио сам задњег свога ђака и сада се ево налазим на улици — остављен, бедан... гладан!...

Она је имала у џепу само два златника. Али ипак није имала срце да оде, и да га остави — судбини, да га гони и даље... показујући му свој новчаник рече:

— Ово што имам — поделићемо!

Он се трже и рече:

— Не, не, то не могу да примим. Така жртва...

— Али, молим вас узмите. Ја сам тврдо уверена, да ће нам обадвома донети — срећу!...

Њене су плаве очи мило гледале, а он застићен и ганут, пољуби јој руку.

— Хвала, примићу и дај Боже, да се то испуни! Још вас једно молим, кажите ми своју адресу... Могуће...

— Госпођице... госпођице... кажите ми барем своје име!..

— Ја сам — Ружа!...

— — — — — — — — — —

Професор Павле Ридинг лежао је у својој удобно и елегантно намештеној соби и пушећи цигарету — замислио се... Сећао се првих година својих студија, сећао се све беде и невоље. После се све окренуло. Његов један научни рад свратио је пажњу великих капацитета и као асистент једног научника светског гласа успео је, да учини један врло леп проналазак, који га је усрећио. Поред тога дошао је он, као лекар, у моду, и његова је чекаоница била „rendes-voux" за цео отмени свет, па ипак, он није био — срећан. Чинило се, да има велику тајну, која га је морила и зато није био весео. Одан својој дужности избегавао је сваку забаву и осећао се усамљен, када је био са својим пацијентима и асистентима. Познато је било

штро осудили своје пријатеље интелигенте и чланове српске самосталне странке у Карловцима, који су скривили да је изабран радикал. Доносимо овај допис с молбом да га прочитају наши пријатељи: Поп Гига Јовић, директор Врховац, проф. Будисављевић, др. Симеоновић-Чокић, проф. М. Јаковљевић и т. д.“ Те исте људе назива „Србобран“ и у претпрошлом броју „одличним самосталцима“. И сад питамо ми, је ли то тај исти Јаковљевић, који је пре избора „одлични самосталац“ и пријатељ, а после избора је „неки професор гимназије, за кога „Србобран“ ни не зна да је самосталац“. Колико ми знамо, нема у Карловцима два професора Јаковљевића, према томе „Србобран“ — јавно лаже без стида и срама.

А сад нешто, што се тиче директора Врховца и Бачића. За Врховца каже, да није никакав страначки вођа ни политички првак, дакле да није толики грех, што није гласао за опозицију. Гле сад! И њега се одричете? Није ли он члан централног одбора самосталне странке? Није ли доскора био председник самосталне организације у Карловцима? Није ли и сад за посланика на црквен. сабору изабран у Лици, није ли као један од најугледнијих чланова самосталне странке одликован од саборске већине самосталско-подрепашке па изабран за члана Школског Савета? Није ли чак странка му дала најугледније место у Школском Савету изабравши га за потпредседника? Или можда није то тај исти директор Врховац, него неки други директор Врховац, кога организација самосталне странке и не познаје?

Ми ћемо дакле да помогнемо заборавном „Србобрану“, те да установимо идентитет и Раде Врховца и неког професора Јаковљевића, да су то и они исти „одлични самосталци“ и они исти двојица, од којих један није ни на једном избору хтео да гласа за самосталског кандидата, ни за опозиционог, а други гласао оба пута за Томашићевог кандидата Секулића. И сад пошто је то утврђено, чекамо да видимо, шта ће сада с њима „Србобран“ да уради?

Он се одриче и проф. Живковића и проф. Вл. Максимовића и остале братије, што је гласала за Секулића. Он не зна сиромах, да су то сами чисти самосталци, па кад не зна наравно не може да их избаци! Је ли он крив, што не може да се сети? Ну шћу, па то ти је!

Он сиромах не зна тако исто ни то, да у Новим Карловцима постоји самостална организација, не зна, или не може да се сети! Зар је то немогуће, да један човек изгуби памћење? А и ако се сети, не може он ништа против ове организације, кад му нико није ставио до знања, да је цела организација сложно и јуначки гласала за Николу Петровића, Томашићевог кандидата, а против овог је било два опозиона кандидата! Али да! Сметли смо с ума, да је Никола Петровић, посланик самосталско-подрепашки на црквеном сабору и члан самосталско-подрепашког Саборског Одбора, био кандидат „ван странака!“ Нема тај појма о каквој кооперацији са Куеном и Томашићем! Боже сачувај! Но лепе ствари! Зна их тек по чувењу! Иначе док дође у прву седницу саборску, показаће већ он своју опозициону енергију! Кад буде стављао Прибићевић интерпелацију у сабору због повреде автономије синодалним штатутом и кад нападне Куена, како је смео злоупотребити *„поверење које имају самосталци у њега као пријатеља автономије“*, као што оно рече Св. Прибићевић у нашем сабору, сигурно ће надопунити ту интерпелацију Никола Петровић, али у жешћем духу и тону.

Па онда шта је с Бачићем? Ако је Бачић у своје време показао, да се уме јуначки борити, евала му, али је после тога показао, да уме и јуначки — стругнути. Па? Ником ништа? Хоће ли самостална странка избацити Бачића? Или му пређашња борба обезбеђује за сва даља времена, ма како се држао, одлично место у самосталском табору!

И опет кажемо „Србобрану“, нека чисти испред своје куће, а нас остави да ми сами у својој кући газдујемо. Понављамо пак, да би имао преча посла, него да забада трн у здраву ногу и да изазива кавге ради којекаквих подрепаша. Времена су и сувише озбиљна, па нека се „Србобран“ окане ћорава посла око обране којекаквих спекуланата и слабића, који се у политичкој борби показаше кукавицама.

Политички преглед.

Изјава бана Цувја.

Нови бан Хрватске и Славоније, Славко Цувај, бави се сада у Будимпешти, где је посетио све угарске министре, а највише се саветовао са министром председником Куеном. Бан Цувај изјавио је пред новинарима ово: Дошао је у Будимпешту да посети угарске министре, као што је то учинио и у Бечу. Са појединим члановима угарске владе хоће да се саветује о решењу неких хрватско-славонских прилика на чијем је решењу он већ раније почео радити. О својој аудијенцији код владара може рећи само толико, да је поднео владару подробан извештај о опћем политичком положају у Хрватској и Славонији, као и предлоге о санирању тамошњих прилика. Владар је извештај узео на знање, а предлоге у свему усвојио. Шта све и како мисли да предузме, о томе се још засада не може изјаснити, јер није још време томе и не може да се поузда, да ће му све поћи за руком. Можда ће од многог чега морати одустати. Моли мађарску штампу, да у интересу успеха његова потхвата од сада све појаве у Хрватској пресуђује без предрасуда, јер он, Цувај, и његови у Хрватској корачају означеним путем, који води снажењу државне заједнице између Угарске и Хрватске, бољем узајамном односу између тих сестринских земаља и развитку Хрватске на свима пољима јавног живота. — Бан Цувај остаће неколико дана у Будимпешти.

Акурти и опет награђен.

Злогласни Милан Акурти, који је оптужио 53-цу Срба због „велике издаје“ и предложио вешала, и опет је награђен. Кад је бан Томашић дошао на владу на основу пакта са хрватско српском коалицијом, он је унапредио Акуртија и Тарабокија. Занимљиво је, да је баш сада, када се Томашић сишао са банске столице, и опет Акурти награђен. Краљевим решењем од 4. (17.) јануара о. г. именован је Акурти већником стола седморице и поверио му вршење дужности заменика државног надодветника. То је решење издато истог дана, када је и Чаврак одликован. Учињено је дакле на предлог бана Томашића. Је ли то Томашићева освета Србима? Или је то учињено, да се обележи политика новог бана Цувја, који је познат као савезник пок. Лозуе Франка? Цувај се као бан представио и Еренталу, Акуртијевом заштитнику. Све ово казује, да ће се наставити противсрпска политика.

Спор између Италије и Француске.

Није још легао спор између Француске и талијанске владе због француских бродова, што су их узаптили талијански убојни бродови, ма да су оба француска брода већ на путу за Француску. Спор се данас највише врзе око оних 29 Турака, који су били на француском броду „Мануби“, а које је талијанска влада задржала, тврдећи, да су то преодевени турски официри и војници, који су пошли на бојиште у Триполитанију, носећи са собом огромне своте новца. Француска влада пак, држећи се списа, истављених од турског великог посланства, верује, да су ти Турци лечници и болничари, те тражи, да се отправе у Тунис, камо су били пошли и да тамо француске власти установе, ко су и шта су. — О томе спору било је јуче речи и у француском сабору. После посланика, који је у тој ствари поднео интерпелацију на владу, узео је реч адмирал Бонеме, бивши француски министар марине, који је у своме говору поступак талијанских убојних бродова назвао нападом против Француске заставе. Француска, рекао је Бонеме, ако не добије пуну задовољштину, мораће ићи до крајности. На интерпелацију је одговорио министар-председник Поанкаре. Изнео је, како је читава ствар текла. Прво је говорио, како је дошло до узапћења брода „Картага“ и изјавио је, да се није смела узаптити ни крилатица на томе броду. Уверен је, да су Талијани то учинили из забуне, али је та забуна нанела вреда правима и интересима Француске. Затим је говорио о узапћењу брода „Манубе“ и оним Турцима на броду. Држи, да се истина може испоставити само тако ако Италија изда Француској заробљене Турке. Уверен је, да ће се тај спор пријатељски решити између обе државе, и да неће нарушити добар однос између њих. — Опће је уверење у свима озбиљним дипломатским круговима, да ће тако бити, ма да би неки желели, да наступи омраза између Италије и Француске.

Рат у изгледу (?).

Берлински лист „Клајне Журнал“ донео је једну малу белешку, која је узнемирила многе, нарочито оне, који непрестано стрепе од рата. У тој се белешци берлинског листа каже, како је немачка влада потајно упозорила сва добротворна удружења и установе да штеде, јер ће „Црвеном Крсту“ у овој години требати врло много помоћи. Из те белешке многи закључују, да немачка влада рачуна с тим, да ће у току ове године можда доћи до рата. Ти који непрестано предвиђају рат одмах су нашли, да и у Лондону врло неповољно суде о данашњем положају. Међутим, иако данашњи положај није ни мало ружичаст, не може се ни близу поуздано закључити о томе, шта ће донети блиска будућност.

Заборављен гроб.

У средини бродског гробља поносно се диже доста леп каменити споменик на гробу, у ком леже кости човека, који је истински љубио свој српски род, а ту је љубав и делима за живота показао. Тај човек и челик Србин је Богољуб Милетић, адвокат у Броду и бивши народни заступник, који је раме уз раме са бившим Србобраном Пајом Јовановићем, дром

свима, да му је био најмилији хонорар — цвет од руже!...

— Господине професоре, овај час је у болницу донесена једна нова болесница.

Њега је пробудио долазак калуђерице.

— Врло тежак случај. Девојка својих 27—28 година. Живот јој виси о концу — тако се бар чини!

Праћен својим асистентима приближавао се постељи болеснице. У том изађе пред њега једна млада жена и рече:

— Да ли ме познајете, господине професоре? Ви сте ми спасли живот. Данас излазим из болнице и молим вас, да ми дозволите, да вам се најсрдачније захвалим...

Она му пружи руку...

— Ох, да дивне руже!... Хвала!...

И млада жена сва сретна оде, а он се приближи постељи.

— Ја сам Ружа.

Он нагло тргне завесу и нагне се над болесницом, која је била у великој ватри. Она није била ни налик на оно створење, које је било тако живо у његовој успомени. Па ипак, учини му се, да је — она!

У том тренутку отвори болесница своје плаве очи, — које су њему биле тако добро познате — и поче шапутати.

— Било је то једне вечери, када ме он запита, како се зовем. Више га никад нисам видела. Можда је умро у најгорој беди...

Павле је пажљиво прегледа и побледи као смрт. И када је изјавио, да се прима лечења болеснице, асистенти га погледаше изненађено и радознало...

— — — — — — — — — —

У салону гђе Руже Ридлиг цветају само мирисаве руже. Павлова вештина отела је од смрти. И када се толико опоравила, да је могла кренути кући, Павле ју је узео за жену. Он је одужио свој дуг.

— — — — — — — — — —

Бихаћ, 1911.

Превео: **Бранко М. Штета.**

Ђуром Красојевићем, и недавно умрлим дром Мишом Михајловићем, створио и лист „Србобран“ и српску странку, која се му шки борила са тадањом струјом политизи рања у духу Анте Старчевића, који је нападао Србе.

Жена овог врлог покојника је, док јој беше могуће, подигла као што рекох, прилично леп споменик и држала је гробницу у реду. Али кад наступише дани невоље, она је сама морала хлеба ради оставити Брод, кога је њен муж србовати научио, и да у другом месту по ражи из вор животу. Тако је и гроб Милетићев остао, а да га нико од рођених похађати и надгледати није могао. Није чудо да је охола пирамида почела губити стајалиште своје, јер се земља над гробницом срушила, и повукла собом споменик. Тамо сад лежи пирамида на земљи да се преда забораву — а гроб отворен да се и сандук у ком леже кости тог Србина и родољуба види, што није лепо са моралног и санитарног гледишта.

Зато пријатељи и штоватељи покојног Богољуба Милетића, сетите се ко вам он беше, па не допустите да му се кости из гробнице зверима разносе, већ похитајте ма са најмањим прилогом, којим би се овај гроб што пре оправио. Прилози нека се шаљу н. пр. на „Српску Банку“ — Брод (Славонија).

Пријатељима напред нека је хвала!, а врлом Богољубу Милетићу, који је уми рући завапио:

„Ја умирем роде мој,
Ти сачувај образ свој!“

обновљеном успоменом кликнимо: Слава!

Д. С—ћ. Поштин.

Вести из места и са стране.

Занимљив концерат у Новом Саду.

Мали Милан Јовановић-Браца долази нам ово дана у Нови Сад да приреди свој уметнички концерат. Концерат ће бити у четвртак 19. јан. (1. фебр.) уз пријатељско суделовање свога професора г. Густава Мајрера, који је професор на бечкој конзерваторији и виртуоз на виолини, госпођице Верице Кодине и гђе Малвине Цебакове, која ће их пратити на гласовиру. Програм је велики и врло одабран, а биће по овом реду: 1. Влад. Р. Ђорђевић: Скерцо за две виолине, свирају гђица Верица Кодина и мали Милан. 2. Бела Келер: Мађарска фантазија, свира мали Милан. 3. Јован Себастијан Бах: Какона, свира професор Густав Мајрер. 4. Јене Хубаји: Мађарски напеви, свира Верица Кодина. 5. Моцарт-Вилхелми: Ларгето из кларинет-квинтета, свира мали Милан. 6. а) Бах Вилхелми: Арија на жици г, б) Комзак-Мајрер: народне песме, в) Чајковски-Нашец: песма без речи, свира професор Мајрер. 7. а) Моцарт-Бурместер: Немачка игра б) Душек-Буместен: Гавота, свира Верица Кодина. 8. Беријо: Концерат бр. 9. први став, свира мали Милан. 9. Густав Мајрер: Романтична фантазија (оп. 3) свира професор Мајрер. Концерат ће се одржати у великој дворани Ковачева хотела тачно у 8 сати у вече.

Надамо се, да ће овај занимљиви концерат заинтересовати све грађанство Новога Сада, те ће се према томе постарати зараније за улазнице. А и Срби из ближе околине не би требали да пропусте ову прилику да чују мало Српче и да уживају у лепом дару малог Милана и осталих уметника, који су из љубави према том даровитом детету дошли да суделују. Гђица Вера Кода позната је била нашој публици као ванредна свирачица, а она се у новије доба усавршавала у Бечу у музици код првих професора Улазнице за концерат могу се добити у књижари Свет. Ф. Огњановића, а на дан концерта у вече на каси.

Железничка пруга од Новог Сада до Великог Бечкерека.

Тителски мађарски лист „Шајкаш“ доноси чланак о важности гвозденог моста код Титела и о градњи железничке пруге од Титела до Великог Бечкерека. Та ће пруга прелазити преко Тисе испод Билдер-Полгаровог млина (а мост ће бити удешен и за кола и пешаке.) Одатле ће преко Рудолфгнада, Перлеза и Ечке ићи до Великог Бечкерека, и код шећерне фабрике спојити се са панчевачком пругом. Тител би добио још једну станицу код Билдер-Полгаровом млина. Тако би се Нови Сад најкраћим путем спојио са Банатом и Ердељом, а Банат и Ердељ добили би згодну везу са Бачком, Сремом, Банатом и Србијом. Из Великог Бечкерека и околине мора се за Нови Сад путовати сада преко Сегедина 272 километара, а преко Титела би цели пут изнео 80 километара. Од тога је пута већ изграђено 50 километара, те треба само још 30 километара да се изгради. Разуме се, да би ова пруга била још од већег значаја, кад би се градила као главна пруга од Новог Сада преко Титела и Великог Бечкерека до Новог Сада.

Жалосна улога једног црногорског официра.

Један београдски лист доноси из Вишеграда у Босни извештај, да се у оном крају мотају неки Црногорци. Међу њима је и неки Ђорђе Павићевић, у чијем пасошу стоји, да је црногорски официр. Они веле, да путују по Босни и Санџаку неким поверљивим послом за рачун оних са Цетиња. Грде краља Николу и кнеза Мирка, а хвале престолонаследника Данила. Босанске им власти иду на руку, часте их и чувају у караулама, најчешће на Увцу и на Вардишту, па их онда упућују час у Србију, час у Новопазарски Санџак Народ је убрзо упознао ове сумњиве људе. Кад се оно пронела вест, да је у Босни откривена великоиздајничка завера, онда се властима пријавио некакав Ђорђе Ристић, адвокатски приправник, и оптужио многе угледне Србе из Бањалуке и Градишке. После тога требала су настати хапшења, али до тога није дошло, јер је та афера и сувише рано откривена, пошто није сазрела ствар за упадај у Новопазарски Санџак. Оптужени Срби спасли су се сада тамнице, али питање је, шта ће бити касније. Поуздано се пак зна, да су Ђорђе Ристић, адвокатски приправник, и Ђорђе Павићевић, по пасошу црногорски официр са Цетиња — једно исто лице. Та да, има на Цетињу сада Настића на претек, као што их је било у Београду под Миланом Обреновићем.

Народни збор због ослобођења браће Жилински.

Глас, да су браћа Жилински убице посланика Андрије Ахима, поново ослобођени, изазвало је велику узрујаност међу ратарима у Бекеш-Чаби, и уопће међу присталицама сељачке странке, којој је убијени посланик Ахим био творац и вођа. Сељачка странка била је сазвала збор у Бекеш-Чаби, да се на збору договори, шта даље да ради, да убице буду кажњене. Солгабировско звање забрани тај збор, с обзиром на велику узрујаност у народу. На то се народ, већином ратари, скупи у великом броју у просторијама „Народног Кола“, да одржи конференцију. Власт је на конференцији заступао полицајски комесар Хорват, а на пољу на улици стојало је 30 жандарма. Народ је јако био узрујан, кад је видео жандарме пред зградом и полицију унутри, али до изгреда није дошло Прво је говорио Лауш Биро, адвокат из Бекеш-Чабе, који је изнео како је текла судска расправа у Будимпешти, а затим је стала на говорничко место удовица Ахимова, која је позвала присталице свога мужа, да се убицама освете тако, што ће верно и истрајно корачати оним путевима, које им је назначио погинули им вођа Ахим и што ће се прикупити, организовати, да потисну са свију положаја убице и њихове присталице. После удовичина говора сав народ се заклео, да ће се држати програма сељачке странке и да никад неће напустити Ахимову удовицу и сирочад му. — Тога дана владала је велика узрујаност у читавој вароши, по чијим су улицама непрестано крстарили жандарми.

Како раде мађарска просветна друштва.

Познато је, да су Мађари основали разна просветна друштва, која имају шовенску задаћу, а политичке власти настоје, да та друштва добију припомоћ и од политичких општина, где има Мађара. Општинска представништва слаба су, да се томе одупру. Један мађарски лист напада на „просветна“ друштва, којих има врло много. Извесне особе направиле су од тога себи леп извор за зараду, јер добивају лепе плате. Тај мађарски лист тврди, да се та друштва стварају, да би центријска господа могла да приређују банкете, да се славе и да од политичких општина добивају припомоћ. Разуме се, тај мађарски лист није задовољан са радом тих друштава, али онај успех, који они чекају, не може се постићи, јер се и не даје постићи. Шовени сами себе облагују и својом шовенском задртошћу стварају раздор између Мађара и немађарских народа. Најбољи еу им одговор Змајеве речи: Залуд стриче дуваш деваш не издува чега немаш!

Штипендије за граничарску децу.

Угарско министарство просвете расписало је стечај за више стипендија: Три од 300 круна, пет по 240 круна за ученике средњих школа у опште и једна од 200 круна за ученике панчевачке гимназије. Првенство имају сиромашна граничарска деца, а у другом реду имају право и деца касније настањених становника бивше Границе. Иште се врло добар или бар добар успех и добро владање. Молбе се подносе до 5. фебруара 1912. министарству просвете у Будимпешти. Уз молбу ваља приложити прошлогодишњу школску сведоџбу као и сведоџбу о успеху у првом течају ове године, сведоџбу сиромаштва и сведоџбу о надлежности у једној од граничарских општина.

Шта се ради у Кађу?

Читамо у тителском мађарском листу, да политичка општина кађска преговара са тамошњим млином ради увођења електричног осветлења. Парни млин би о свом трошку извео мрежу, ако добије концесију на 50 година. — Представништво политичке општине у Кађу решило је, да сагради 100 радничких домова. Очекујемо, да ће Срби представници настојати, да Срби радници не буду при том запостављени, да се не би број иновераца још јаче умножио! — Политичка општина у Кађу утрошила је ове године 3000 круна на одевање школске деце. То је заиста лепо дело. — Решено је, да се сагради још једна дворница за државну школу, а боље би било, да је отворена још једна српска школа. Бушиће се шест артеских бунара. Од ритске управе искаће се повећи пашњак, да би се могло сточарство унапређивати.

Српске забаве.

Српско певачко друштво у Долову приређује на дан св. Саве о. г. забаву с игранком у просторијама Српске Читаонице. Програм се састоји из 6 одабраних тачака. — Велико бечкеречка српска трговачка омладина приређује на дан св. Саве у просторијама Касине забаву с игранком и позоришном представом, Програм се састоји из 6 тачака, две последње тачке су позоришне представе „Данак у крви“ од Бран Ђ. Нушића и „Сепика под папучом“ од Бране Цветковића.

Демонстрација у цркви.

У недељу је било великих демонстрација у сарајевској католичкој цркви. Тога дана при богослужењу требала се објавити бискупова наредба, да се има смањити број празника, против чега су верни још раније протестовали. Када је свештеник почео при богослужењу да чита наредбу, избије страховита вика. Са свију страна се орили бурни узвици: — Не дамо да нас лишите празника! Не признајемо наредбу! — Демонстрације су биле тако бурне, да је морала да дође у цркву и полиција, али до мира није дошло све дотле догод полиција није истиснула народ из цркве.

Зец лопов.

Надничарка Софија Тренхауер из Чегелда дође ових дана у Сатмар, да из ондашње штедионице подигне своју уштеду од 200 круна. Када се с новцем враћала у своје село, сретну је нека дечурлија која беху ухватила зеца и понуде јој да га купи. Софија купи зеца и веже му ноге махрамом, у којој су јој били и новци. Зец се некако уз пут отргне јој из руку и утекне у поље заједно са махрамом и новцима. Сиромашна надничарка се из жалости за новцем обесила.

Време.

По извештају метеоролошке станице у Будимпешти очекује се благо време и на многим местима киша или снег.

Кратке вести.

— Сатмарска жандармерија ушла је у траг, да је нека снаша помогла 21 момку, који су требали да ступе у војску, да побегну у Америку с помоћу лажних путних листова. Жандармерија је снаја Флору Кунпанову ухапсила, баш кад је опет хтела једно коло од 25 момака да упути у Америку.

— Богати грађевинарски подузимач у Суботици, Карло Молцер, држао је своју жену неколико година у лудници као опасну луду, а жена му је међутим била сасвим при свести. Јадница се тек пре кратког времена ослободила луднице и потпуно је доказано, да никад није била луда. Сад

се води истрага против свију оних, који су криви за паћење сироте жене.

— У Марамарошсигету већ од неколико дана редовно осване упрљан мађарски грб на тамошњој државној школи. Претпрошле пак ноћи грб је скинут. Жандармерија је повела истрагу.

— Бугарски краљ Фердинанд наименовао је дра Светозара Муачанина, асистента бечког професора Најзера, својим дворским лечником. Светозар Муачанин је син дра Јована Муачанина, осечког окружног лечника.

— Баварска кнегињица Клара, синовица кнеза регента, пре два месеце јела је отрована јела, те је добила тифус. Сада је на самрти.

— У Дебрецину се убио правник, ригорозант, Стеван Ечеди, што је пре неколико дана пао на испиту у Клужу.

— У Петрограду је изгорело Александрово позориште, најлепше и највеће у руској престоници, које је недавно изграђено. У позориште је могло да стане око 4 хиљаде људи. Држи се, да је позориште запаљено, да би се прикриле неке проневере при градњи.

Брзојави „Застави".

Стигли 11. јануара.

Револуција у Кинеској.

Пекинг Републиканска влада је најмила 13 бродава, који ће пренети војску на шантунску обалу. Као предстража стигла је једна бригада из Чифуа.

Штрајк у Енглеској.

Лондон. У Аконингтону су ткачки радници ступили у штрајк, пошто је једна фабрика примила у радњу неорганизоване раднике.

Сазив Немачког сабора.

Берлин. Немачки државни сабор сазват је за 7. фебруар по нов. кал. У њему су социјалисте најјача странка (имају 99 посланика) Дн сада је католичка странка била најјача, али је број њених посланика пао са 103 на 91.

Насео брод.

Трст. Лојдов парни брод „Урано" је прекјуче насео код Хоре у Мраморном Мору. Бура је била јака. Путници су другим паробродом отпутовали даље и истоварен је и један део робе.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Са житне пијаце у Будимпешти

У трговини са готовом робом биле су ове цене: пшеница потиска К 23·25 до К 24·65, банатска К 23·25 до К 24·10, бачка К 23·25 до К 24·10, раж К 20·10 до К 20·45, јечам за пићу К 19·20 до К 19·60, за пиво К 18·70 до К 18·90, зоб К 19·25 до К 20·—, кукуруз К 17·70 до К 17·90. У трговини на рок прављене су ове цене: пшеница за април К 23·82, за мај К 23·60, за октобар К 22·14, раж за април К 20·84, за октобар К 18·30, кукуруз за мај К 17·64, за јули К 17·70, репица за август К 31·10 до К 31·30.

ПРОДАТ*.

Одговор

Ђоки Радуловићу књиговођи.

Држим а и позитивно трдим, — мада се под шифром „неколико деоничара" крије — да сте Ви писац горњег чланка у „Народу".

Ја се на писања Ваша не би осврао, али кад толико неистине и необавештености показујете, и када још и у туђу част Ви дирате, — а и за умирење неких деоничара, који би можда Вама што шта поверовали, ако их има таких — одговарам ово неколико редака.

Проневера је учињена док је председник био Василије Јојкић парох, а терети Мишу Грујића благајника

Што се тиче поступка нашег према управи и скупштини, то оставите, јер се таков ствари не вешају на велико звоно, бар све дотле, док се проневерена свота не утврди и не осигура.

А што се тиче госп. Боже Продановића као књиговође, изјављујем Вам по уверењу целе управе, да исти г. главне књиге ни дотакао се није, шта више у благајну (оделења књиговодства) ни речи уписао није, те према томе није могао конст товати, да ли има неправилности у заводу, а још мање исправно стање утврдити По чувењу што је радио све је собом однео — питајте га. А отпуштен је због нерада, а и због тога што је хтео напред плату.

„У чему је мањак", види се да о томе ни појма немате, већ сте или измислили или тек хоћете нешто да нагађате. Овде се не тиче улога, већ једног измишљеног тек. рачуна (5000 круна)

Али ипак питам ја Вас, да ли Ви имате права налог дати вашем благајнику неодобрени кредит' — о којем управа и не зна — на тек. рачун лично Вами исплатити па ма Ви посмртног друштва били и председник?

Да ли ту упуту благајник сме извршити, испунити?

Ко је за то одговоран? Да ли књиговођа или благајник?

О реесконтном и текућем рачуну питате ме, те на које Вам следеће питање стављам:

Ко је одговоран за пошиљку готовине, кад ја као књиговођа упутим благајника, да има овој или оној банци у готову послати, а тај новац не одашље се, а у благајну као послат спроведе?

Дал ја као књиговођа — или благајник — одговарам?

Шта значи то, кад ја као књиговођа уложну књижицу иставим, потврдим и упутим благајника, да противу вредност прими, који то и учини, потврди; а примљену готовину пак у благајну као примање не уведе

Ко је одговоран? Дал' је то крађа, проневера? Извол'те ми казати.

Проневера је сад установљена, судски констатована, те услед тога и имање Мише Грујића заплењено.

Да ли су пак рачуни прошлих година исправни били, то изволите на преч. госп. Василија Јојкића пароха обратити се као на бившег петогодишњег председника

Ја Вам само на основу главне књиге разјашњење дати могу.

Не могу а да Вам не споменем, кад сам 3. децембра 19 0 године амо долазио. Ви ми рекосте: „Наићи ће те много прљавих ствари". Па кад сте то знали, што нисте то у оно доба бившем председнику до знања дали, шанули?

— То је морална дужност сваком човеку.

Још једно. Са народном кредитном банком у Сентомашу смо још јуна месеца сваку везу прекинули, те и званично и лично од Вас као књиговође затражих извод текућег рачуна, но исти до данас не посласте, — но и не требам га. Једва смо и нашу јамчевну исправу добили.

Што се тиче знања трговачког закона, мислим да се увек са Вашим мерити могу, и дозволите ми, да Вас само једно упитам: чиме се попуњује евентуалан мањак? (Сећате ли се мој критике за вашу лањску биланcу)

Личну полемику водити нећу, али ако сте вољни о књиговођству и о трговачком закону радо ћу Вам се одазвати, познавајући Ваш рад

Хтели би свакако да оперете Вашег човека - Мишу Грујића, бившег благајника — али неиде

До виђења на нашој главној скупштини!

У Турији, 12. јануара 1912.

Веселин Богосављев
књиговођа.

* За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу. Пр. ур. „З.".

У ПАЖЊУ ТАМБУРАШКИМ И ПЕВАЧКИМ ДРУШТВИМА!!

Наручите за наступајуће забаве ново изашле шаљиве трокаве, шаљиве складбе (куплете) са пратњом тамбура или гласовира и нове тамбурашке партитуре од „Стахуљака Хрузе" Фаркаша, махача итд код прве сисачке рукотворнице тамбура

Ј. СТЈЕПУШИН, Сисак. 39 1 6

Сувих дрва за гориво!

Продаје се на читаве вагоне и то:

Букове облице (Rollen) по К 130 од 1000 кг.
Букова дрва II. и III. врсте . К 100·—
Букови и храстови одпадци (пиле) К 80·—

Све цене разумевају се Franko Okučani.

Дрва се плаћају одмах при наруџби или се шаљу на повуку.

Парна пилана Ивана Турковића
Окучани (Славонија.) 31 1—2

КЊИГОВЕЗНИЦА
МИЛАНА МАНОЈЛОВИЋА
треба
једног млађег раденика.
Ступити може одмах.
44 1-2

Своју кућу

која постоји у Темеш Ковину, на великом сокаку на ћошку, поред к је пролази више села и води пут са железнице; згодна је за трговину сваке врсте, а може се употребити и за магазин за куповање хране,

продајем из слободне руке.

ПЕРСИДА ПОКРАЈАЦ,
26 2—5 Ковин (Kevevár).

†

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Лили смо сузе, лили смо горке сузе и бдили над нашим оцем, када се појавила поворка свештених лица обојега чина, да опоје и испрате нашег оца, а њиховог брата у Христу

поп Стевана Стевановића

пароха Ковиљсентиванског.

Престале смо плакати и јецати, отпочеле су тужне песме и звуци тих песама побудили су мисао у души нашој да није ово последњи чин.

Отишле смо у цркву, куда су однели мртво тело нашега оца; поновиле се песме тугованке и опростио се од покојника дирљивим речима висопречасни господин Милош Папић, протопрезвитер Жабаљски.

За тим смо отпратиле нашег доброг тату до вечне му куће, где се од свог пријатеља опростио Ђура Марковић месни учитељ.

Све смо ми то преживели у некој језивој трзавици, у неком грозном душевном болу, а утехе од никуда, јер они који би нас могли тешити, отац и мајка, њих више немамо

Топлим саучешћем, које су нам указали високопречасна господа: Георгије Видицки архимандрит Ковиљски, Милош Папић протопрезвитер Жабаљски; пречасна господа: Жарко Злоколица, Тодор Јозанов пароси Ђурђевачки, Светозар Гавриловић, Павле Гавриловић пароси Горњо Ковиљски, Ђока Михајловић парох Доњо Ковиљски, Владислав Вуковић парох Кањски, Милан Вукосављевић парох Мошорински, Бериславе Берић парох Чурушки, Јосиф Рацковић намесник манастира Ковиља и ђакон манастира Ковиља, уминули су нам донекле, за онај тренутак, болове и за то им искрено захваљујемо.

Покушале би да захвалимо преч. господину Жарку Злоколици пароху Ђурђевачком, који је за цело време догод је наш отац боловао, вршио све парохијске дужности и излагајући себе опасности, долазио је из суседног села те замењивао свог брата у Христу, али осећамо, да су речи и сувише празне, а да би могле изразити оне осећаје захвалности, које ми њему дугујемо

Пречасни оче Жарко! ми Вам овде можемо речи само — хвала. —

У Шајкашсентивану, 3.|16 Јануара 1912.

30 1—1 **Мара, Ружа и Ката.**

У пажњу!

5.000 пари ципела.

4 пара за само 7 круна 50 пот.

Због обуставе плаћања више великих фабрика опунвмоћен сам, да једну велику партију ципела јако и под цене коштања распродам. Зато продајем свакоме 2 пара мушких и 2 пара женеких ципела за шнирање, кожа браун или црна галоширана са јаким кованим ђоном, врло елегантне и најновија фазона. Величина по нумерама Сва четир пара коштају само **7 кр. 50 пот.** Разашиљем са поузећем. 37 1—1

A. GELB, Schuh-Export, Krakau Nr. 137

Размена дозвољена, новац се враћа.

ПОМОЋНИК

добар продавац и вешт спремач који влада : српским немачким и мађарским језиком :

МОЖЕ ДОБИТИ

У НАШОЈ ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНОЈ ТРГОВИНИ

МЕСТО ОДМАХ.

Оферте на немачком језику ваља упути на

Schosberger Lajos & Tarsa
20 2—4 Ujvidék.

Сталне зараде

100—200 КРУНА МЕСЕЧНО заслужи свака особа без разлике спола од 15—40 година **плетењем. Строј дајемо наш** само треба обуку платити. Посао је лак и може се код своје куће радити. Проспекте и објашнења дајемо на захтев сваком ко пошаље у поштанским маркама 1 круну.

Главно заступство „STIRIJA"
13 2—3 **Загреб.** Петрињска ул. бр. 83/а.

Електрична штампарија дра Св. Милетића у Новом Саду.